

Einde concerten en activiteiten in de Kapel op 't Rijsselt??

Op basis van een afspraak in 1994 tussen de eigenaar van de kapel (jeugdzorginstelling Nederlandsch Mettray) en de zelfstandige stichting Kapel op 't Rijsselt werd het beheer van de kort daarvoor gerenoveerde kerk overgedragen aan de laatstgenoemde stichting.

Sindsdien wordt er (ongesubsidieerd!) jaarlijks een *succesvolle concertserie* geboden, verzorgd door *professionele musici*, en kunnen derden van de Kapel gebruik maken voor *culturele activiteiten* als *uitvoeringen* door en *repetities* van koren en ensembles, muzieklessen (ook voor jongeren van het terrein), enz. en kunnen derden er ook concerten geven of organiseren.

Aan het eind van het culturele seizoen '22/'23 meldde de huidige eigenaar (zorginstelling Pluryn) deze situatie te willen beëindigen; met de activiteiten moesten worden gestopt. Wel mocht seizoen 2023/'24 nog worden afgemaakt.

Als reden voor de beëindiging (bleek later) dat de grond beschikbaar zou moeten zijn als er in de toekomst ooit sprake zou zijn van nieuwbouw voor aanvullende of nieuwe behandelvormen voor jongeren.

Sindsdien stromen bij de Kapel de steunbetuigingen binnen waarin wordt gepleit voor **behoud van de concertserie, het pand en de culturele functie.**

Welke argumenten kunnen daarvoor worden aangevoerd tegenover de argumenten die door Pluryn worden genoemd?

Het historische, sociaal-maatschappelijke en architectonische aspect

1. **Historie.**

Landgoed 't Rijsselt, waar de kapel staat, wordt al in een document in 1105 genoemd als een van de eerste kapittelgoederen van de Walburgiskerk in Zutphen. In de 16^e eeuw wordt het gekocht door de familie van der Capellen en in 1851 wordt, met geldelijke steun van de Koninklijke Familie, de jeugdzorgorganisatie Nederlandsch Mettray opgericht. Vanaf dat moment is *De Mettray* een begrip in Eefde en wijde omgeving. Dat geldt ook voor de kerk ("het Bedehuis") die in 1862 kon worden gebouwd dankzij giften van omwonenden die er jarenlang de diensten bijwoonden.

2. De bebouwing in Eefde is een kopie van het origineel in het Franse dorp Mettray (bij Tours). De kerk afbreken getuigt van weinig respect voor die geschiedenis en is alleen

mogelijk als er gekeken wordt door een (op zich begrijpelijke) economische “vastgoedbril” vanuit een hoofdkantoor op (letterlijk en figuurlijk) grote afstand.

3. In 1954 werd de kerk na een brand weer opgebouwd op de bestaande fundamenten door architect Anne Sobel. Deze heeft met zijn beeldbepalende werk in de regio zijn sporen nagelaten. De kapel is daar een mooi voorbeeld van. Erfgoedvereniging Heemschut Gelderland heeft hiervoor aandacht gevraagd bij de gemeente Lochem. De vereniging pleit voor behoud van het pand, juist vanwege de hoge ensemblewaarde. <https://goedenberg.nl/lochem-kapel-op-t-rijsselt-eefde/> De genoemde redenen alleen al zijn voldoende om te proberen sloop te voorkomen.

Meer over Frans en Nederlandsch Mettray en de oprichter van deze laatste instelling: <https://heldinedunloponsoortmensen.com/2019/04/14/willem-hendrik-suringar/>

De positie van Pluyn in Eefde en de (jeugd)zorg in het algemeen.

4. **Hoe groot is de kans op nieuwbouw?**

Die kans wordt steeds kleiner. Het is al jaren bekend dat de jeugdcriminaliteit terugloopt. Uit een rapport van het WODC en het CBS blijkt opnieuw dat deze sinds 2010 is gehalveerd en dat die trend zich doorzet. Er zullen dus steeds minder plekken voor residentiële behandeling, zoals die in Eefde wordt geboden, nodig zijn.

<https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/helpt-minder-jongeren-naar-halt-voor-vuurwerkovertreiding-past-in-dalende-trend-jeugdcriminaliteit~bfb9acc/>

5. M.n. door de wel steeds groeiende vraag naar woon- en verzorgingsplekken voor ouderen (daarvan komen er immers steeds meer) zal er naar verwachting binnen het overheidsbudget een verschuiving plaatsvinden van jeugdzorg naar de zorg voor ouderen. Mede daardoor is er binnen de jeugdzorg een neiging tot meer ambulante behandeling. Daarvoor zijn veel minder gebouwen nodig, en omdat de zg.

ondersteunende diensten (zoals bijv. administratie) zijn verhuisd van Eefde naar het Plurynhoofdkantoor in Nijmegen, zal daarvoor op het terrein genoeg ruimte zijn.

6. En áls er landelijk gezien ruimte nodig zou zijn voor nieuwbouw in de (residentiële) jeugdzorg, hoe groot is dan de kans dat dit plaats gaat vinden in Eefde? En is die kans dan voldoende reden de kerk in Eefde nu al te ontruimen? Immers: er moet een sloopvergunning worden aangevraagd, en een bouwvergunning. Om maar niet te spreken van stikstofbelemmeringen.

7. **Zijn er vanuit de jeugdzorg gezien meer belangen die zouden kunnen/moeten meewegen bij zo'n beslissing?**

Van beursgenoteerde ondernemingen wordt verwacht dat er (meer) aandacht is voor zg. maatschappelijk ondernemen. Er zijn meer belangen binnen de samenleving waarmee rekening gehouden zou moeten worden dan alleen de *core business* van de onderneming/organisatie (share holders value vs stake holders value). Mag dat dan ook niet worden verwacht van een organisatie die zelf voor 100% wordt gefinancierd door de samenleving? Zouden ook andere belangen die in bijna 30 jaar zijn opgebouwd dan niet in ieder geval de kans moeten krijgen meegewogen te worden? Zeker als dat ten goede komt aan andere "kostenposten" binnen de overheid zoals subsidie voor cultuur. Bij de concerten en activiteiten in de Kapel wordt gebruik gemaakt van een bestaand pand dat anders leeg had gestaan. Over duurzaamheid gesproken. Die afweging blijkt in deze situatie in het geheel niet te hebben plaatsgevonden. Bij het hoofdkantoor in Nijmegen was niet of nauwelijks bekend wat er in Eefde plaatsvindt en in 30 jaar is opgebouwd en wat er verloren dreigt te gaan.

8. In 1994 werd het in Eefde als een voordeel voor de jeugdzorg gezien dat de Kapel mensen "van buiten" trok. De jeugdzorg werd vanuit de samenleving gezien als een gesloten bolwerk: op dat terrein kon je maar beter niet komen. Dat was een ongewenste situatie. Doelstelling van de behandeling is immers dat jongeren hun plek (terug)vinden in diezelfde samenleving. Is dat nu dan anders??

9. In de jaren na 1994 werden de op het terrein geplaatste jongeren ingezet bij de activiteiten in de Kapel: stoelen klaarzetten, koffieschenken, schoonmaak e.d. In de eigen bakkerij werden koekjes gebakken voor bij de koffie in de pauze. Op dat kleinschalige niveau werkte dat prima, voor beide partijen. Nu er na vele fusies landelijk wordt gewerkt lijkt het alleen nog om de grote (vaak economische) lijnen en het bredere perspectief te gaan. Lokale belangen (ook voor de jongeren) raken uit zicht. De prijs van schaalvergroting? Daarnaast wordt de kapel gebruikt voor het vieren van kerst en andere speciale gelegenheden, muzieklessen voor de jongeren enz.

10. Een bruggetje naar het volgende punt: alle concerten van de Kapel zijn **gratis voor bewoners en personeel en voor iedereen van buiten t/m 18 jaar**. Ook een bescheiden vorm van jeugdzorg. M.a.w.: als je, zoals Pluryn beoogt, jongeren weer

een plek in de maatschappij wilt bezorgen is het ook niet verkeerd eraan bij te dragen dat die maatschappij de moeite waard is om die plek te bemachtigen. Ondanks de schaalvergroting blijven ogenschijnlijk kleine dingen, zeker voor een individuele jongere, belangrijk.

Het huidige culturele aspect

11. De Kapel op 't Rijsselt en haar vrijwilligers vullen (ongesubsidieerd!) met de concertserie een niet onaanzienlijk deel in van het **culturele aanbod in de regio**. Met die concertserie en de andere culturele mogelijkheden/activiteiten zou er veel wegvallen. In bijna 30 jaar heeft de Kapel een eigen plek verworven in de wijde regio. De concerten trekken publiek uit geheel Nederland.
12. De concertserie van de Kapel wordt ingevuld met louter professionele musici. Voor hen valt (opnieuw! Na corona) een inkomstenbron weg als de Kapel gedwongen wordt te stoppen.
13. Inhoudelijk biedt de Kapel concerten die een aanvulling zijn op wat anderen bieden. Zo verkoopt Theater Hanzehof in Zutphen ook kaarten voor Kapelconcerten omdat die worden gezien als een goede aanvulling op het eigen aanbod.
14. Omdat de Kapel alleen al vanwege de plek en de capaciteit van de zaal voor de regio uniek is, is ook daarom haar culturele aanbod niet makkelijk te vervangen. Vrijwel alle locaties in de regio zijn óf te groot voor kamermuziek (denk bijv. aan de Buitensociëteit in Zutphen) óf te klein voor een goede exploitatie. Daar komt bij dat de professionele theaters in de omgeving relatief gezien weinig kamermuziek of klassieke muziek programmeren. De concertserie is al jaren erg succesvol en heeft inmiddels aan tienduizenden muzikliefhebbers plezier geboden.
15. Ook het wegvallen van de mogelijkheden die de Kapel biedt aan derden om concerten te geven of te organiseren is lastig te vervangen. Het huren van een podium/zaal bij professionele schouwburgen en theaters is erg duur. Met de Kapel valt dus een plek weg waar amateurs en jonge professionals zich kunnen presenteren op een "echt" podium.
16. Voor veel muziekdocenten en -leerlingen zou met de Kapel een plek wegvallen voor concerten en (eind)voorstellingen, evenals voor koren, (amateur)ensembles, de vioolschool e.d. In de Kapel vonden uitvoeringen plaats en eindvoorstellingen voor basisscholen, er werden repetities gehouden, enz.

Kortom: kunt u zich vinden in de argumenten zoals hierboven genoemd, waardeert u de activiteiten van de Kapel en vindt u dat die moeten blijven bestaan, maak dat dan duidelijk door ons dat d.m.v. een mailtje te melden: info@kapeloprijsselt.nl .